

RAPORT

Analiza sposobu oddziaływania instrumentu funduszy poręczeniowych na przedsiębiorstwa oraz ocena roli i stopnia wykorzystania funduszy poręczeniowych w Polsce

Wykonano na rzecz Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, w ramach projektu:

„Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem”

(akronim: REGIOGMINA), nr 385453,

Program badań naukowych i prac rozwojowych

„Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”

GOSPOSTRATEG

Nr umowy GOSPOSTRATEG1/385453/3/NCBR/2018

Krzysztof Marecki

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Warszawa 2020 r.

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

Spis treści

Streszczenie	4
Wprowadzenie	7
1. Cele funkcjonowania i zakres działania funduszy poręczeńiowych	10
2. Podstawy prawne funkcjonowania funduszy poręczeńiowych.....	16
3. Fundusze poręczeńiowe w Polsce	23
4. Fundusze poręczeńiowe w województwie kujawsko-pomorskim	35
Podsumowanie i wnioski końcowe	44
Literatura	47

Streszczenie

We współczesnym świecie jednym z najbardziej tradycyjnych instrumentów finansowych stosowanych w realizacji celów polityki gospodarczej wobec MSP są poręczenia. Instrumenty te są szczególnie ważne w Polsce, gdzie pomimo wielu lat od rozpoczęcia transformacji systemowej, MŚP wciąż często nie posiadają ugruntowanej, silnej pozycji na rynku, a globalizacja wymusza na nich utrzymywanie coraz większych poziomów konkurencyjności.

System wsparcia przedsiębiorczości w województwie kujawsko-pomorskim tworzony przy udziale funduszy poręczeniowych musi uwzględniać występujące społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju regionu, w taki sposób, aby był on kierowany w szczególności do podmiotów tego wsparcia potrzebujących.

Celem opracowania jest analiza sposobu oddziaływania instrumentu funduszy poręczeniowych na przedsiębiorstwa oraz ocena stopnia wykorzystania funduszy poręczeniowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem województwa kujawsko-pomorskiego.

Wartość kapitału działających w 2018 roku w Polsce wszystkich 40 funduszy poręczeniowych wyniosła 989 mln zł. Fundusze poręczeniowe mają swe siedziby prawie we wszystkich województwach Polski. Jedynym wyjątkiem jest województwo łódzkie. Jak wynika z analizy danych zawartych w poniższej tabeli, najwięcej jest ich na terenie województwa dolnośląskiego - 5. Po 4 fundusze mają swoje siedziby województwie kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Podstawowe informacje o aktywnych funduszach poręczeniowych w regionach –2018 r.

Województwo	Liczba FPK	Kapitał poręczeniowy (mln zł)	Poręczenia Aktywne (mln zł)	Poręczenia udzielone w 2018r.		Zaangażowanie kapitału poręczeniowego
				Liczba	Wartość (mln zł)	
Dolnośląskie	5	36,3	53,4	497	58,5	147%
Kujawsko-pomorskie	4	72,8	142,1	1 083	76,9	195%
Lubelskie	3	78,5	63,0	764	60,1	80%
Lubuskie	1	47,0	41,4	214	21,3	88%
Małopolskie	3	71,1	110,6	105	32,9	156%
Mazowieckie	1	48,5	65,0	228	34,0	134%
Opolskie	1	11,7	14,2	122	10,3	121%
Podkarpackie	2	33,0	11,4	51	2,4	35%
Podlaskie	2	80,6	44,5	158	29,5	55%
Pomorskie	2	46,1	126,3	556	85,9	274%
Śląskie	2	52,3	69,8	1 203	114,0	133%
Świętokrzyskie	2	38,6	21,1	64	11,5	55%
Warmińsko-mazurskie	4	83,1	87,5	562	55,8	105%
Wielkopolskie	4	113,1	351,5	2 782	321,8	311%
Zachodniopomorskie	4	175,9	301,4	1 207	156,7	171%
Suma	40	988,6	1 503,1	9 596	1 071,5	152%

Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 32.

W województwie kujawsko-pomorskim swoje siedziby mają 4 fundusze poręczeniowe:

- Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy;
- Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o. z siedzibą w Grudziądzu;
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu;
- Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu.

Poniżej tabela zawiera prezentację struktury poręczeń udzielanych przez fundusze poręczeniowe zlokalizowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r.

Struktura poręczeń udzielanych przez fundusze poręczeniowe zlokalizowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r. [wartość w tys. zł.]

Fundusz	Kredyt Inwestycyjny	Pożyczka inwestycyjna	Kredyt obrotowy	Pożyczka Obrotowa	Leasing	Należyte wykonanie umowy	Wadia przetargowe	Pozostałe poręczenia
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych	0	20	14	11	0	0	0	186
Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	721
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	3 656	11 782	14 205	1 556	0	0	15 953	2 250
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych	3 575	2 555	14 965	268	744	0	0	4 487
Razem	7 231	14 357	29 184	1 835	744	0	15 953	7 644

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

Wprowadzenie

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) jest cechą wszystkich wysokorozwiniętych państw. Stymulowanie rozwoju czy chociażby często też samego funkcjonowania MŚP oraz pomoc ukierunkowana na tworzenie warunków sprzyjających do powstawaniu nowych przedsiębiorstw to obszary polityki gospodarczej, których realizacja może stosunkowo szybko przyczynić się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej wspomaganych przedsiębiorstw, a co za tym idzie i gospodarek lokalnych w których przedsiębiorstwa funkcjonują.

We współczesnym świecie jednym z najbardziej tradycyjnych instrumentów finansowych stosowanych w realizacji celów polityki gospodarczej wobec MSP są poręczenia. Instrumenty te są szczególnie ważne w Polsce, gdzie pomimo wielu lat od rozpoczęcia transformacji systemowej, MŚP wciąż często nie posiadają ugruntowanej, silnej pozycji na rynku, a globalizacja wymusza na nich utrzymywanie coraz większych poziomów konkurencyjności.

Historia poręczeń jako formy zabezpieczenia finansowego ma wielowiekową tradycję i związane jest z procesem kształtowania się pieniądza jako środka płatniczego. Proces udzielania poręczeń zostało zinstytucjonalizowane pod koniec XIX w, gdzie w państwach Europy zachodniej (głównie we Francji), powstały instytucje udzielające poręczeń kredytowych w celach zarobkowych. Dynamiczny rozwój sektora bankowego oraz wzrost popytu na pieniądź kredytowy w latach pięćdziesiątych XX wieku doprowadziły do powstania oraz rozwoju systemów poręczeń również w innych państwach¹.

W Polsce początek funduszy poręczeniowych stanowiły zagraniczne programy pomocowe ofiarowane Polsce na początku lat 90. XX w. Udzielane wsparcie stanowiło

¹ Zasady organizacji i funkcjonowania funduszy poręczeń kredytowych, <https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/fundpor.pdf>, s. 5.

pewnego rodzaju impuls rozwojowy do tworzenia programów pożyczkowych i poręczeniowych skierowanych do sektora MSP², które biegiem lat stały się istotnym instrumentem wsparcia rozwoju MŚP.

Celem opracowania jest analiza sposobu oddziaływania instrumentu funduszy poręczeniowych na przedsiębiorstwa oraz ocena stopnia wykorzystania funduszy poręczeniowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem województwa kujawsko-pomorskiego.

Główne pojęcia:

Poręczenie

Przez umowę poręczenia, poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał³. Często instytucje finansujące (np. banki, podmioty świadczące usługi leasingowe i inne) wymagają od MŚP posiadania poręczenia od innej instytucji, co jest warunkiem koniecznym otrzymania finansowania.

Poręczenie wymagane jest także w wielu przetargach o zamówienie publiczne oraz w przypadku, gdy przedsiębiorca nie posiada wystarczającego zabezpieczenia spłaty.

Fundusze poręczeniowe

Fundusz poręczeniowy to wyodrębniony księgowo fundusz, przeznaczony na udzielanie poręczeń mikroprzedsiębiorcom, małym lub średnim przedsiębiorcom bądź podmiotom podejmującym działalność gospodarczą⁴. Może to być także osoba prawna, która nie działa w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczą zysk na cele statutowe służące tworzeniu

² <https://ksfp.org.pl/rynek-poreczen/geneza/>

³ Art. 876, § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459).

⁴ Definicja według § 2 pkt 3 rozporządzenia KSU.

korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez udzielanie poręczeń i gwarancji MŚP.

MŚP

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa: średnie – zatrudniają do 250 pracowników i notują roczny obrót do 50 mln euro lub sumę bilansową do 43 mln euro, małe – zatrudniają do 50 pracowników i notują obrót lub sumę bilansową od 2 do 10 mln euro, mikro – zatrudniają mniej niż 10 pracowników oraz notują obrót lub sumę bilansową poniżej 2 mln euro.

Kapitał poręczeniowy

Kapitał funduszu poręczeniowego, rozumiany jako wartość środków finansowych służących zabezpieczeniu poręczeń.

1. Cele funkcjonowania i zakres działania funduszy poręczeniowych

Fundusze poręczeniowe są instrumentem pośredniego zaspokajania potrzeb kapitałowych przedsiębiorstw. Celem funkcjonujących funduszy poręczeniowych jest dostarczanie dla przedsiębiorstw (głównie MŚP) poręczenia kredytów, pożyczek, leasingów oraz wadów przetargowych. Oznacza to zatem w szerszym kontekście prowadzenie działalności polegającej na ułatwianiu przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania w postaci kredytów bankowych oraz pożyczek na prowadzenie własnej firmy.

Fundusz poręczeniowy udzielając poręczenia ułatwia przedsiębiorcom dostęp do kredytów i pożyczek poprzez przyjęcie na siebie gwarancji spłaty udzielonych kredytów i pożyczek.

Fundusze oferują MŚP zabezpieczenie na ogół do 80% wartości kredytu lub pożyczki⁵ (odpowiedzialność z tytułu poręczenia nie obejmuje odsetek, prowizji, opłat oraz kosztów dochodzenia należności przez instytucję finansującą). Maksymalna wartość poręczenia zależy od wysokości kapitału funduszu. Większość funduszy udziela maksymalnego poręczenia o wartości od 50 do 300 tys. zł. Oczywiście występują także poręczenia o wartości znacznie przewyższające te kwoty.

Analizując cele i zakres funkcjonowania funduszy poręczeniowych należy mieć na uwadze, że nie są one podmiotami (stroną) dostarczającą kapitał MŚP, a jedynie gwarantującą spłatę powstałych zobowiązań. Fundusz poręczeniowy zatem rekompensuje bankowi lub funduszowi pożyczkowemu ewentualną stratę do wysokości, na jaką opiewa umowa poręczenia, pomniejszoną o ewentualną dokonaną wcześniej spłatę części rat kapitałowych

⁵ Maksymalna wartość poręczenia zależy od wysokości kapitału funduszu.

kredytu. Od udzielonego poręczenia MŚP płacą prowizję, której wysokość wyrażona jest procentowo w stosunku do wysokości kwoty jaka została poręczona.

Fundusze poręczeniowe w Polsce w sensie organizacyjnym, to ośrodki działające w ramach Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych oraz Krajowej Grupy Poręczeniowej. Usługi funduszy poręczeniowych skierowane są do firm m.in. chcących pozyskać zewnętrzne środki na rozwój działalności, od których instytucja finansująca wymaga wiarygodnego zabezpieczenia.

Analiza zapisów, które regulują działalność instytucji poręczeniowych pozwala nakreślić 3 główne obszary stawianych przed nimi zadań⁶:

1. „(...) ułatwienie dostępu MSP na szczeblu regionalnym i lokalnym do finansowania zewnętrznego, a tym samym wspieranie rozwoju gospodarczego regionów i tworzenia miejsc pracy”;
2. „(...) pobudzenie procesów inwestycyjnych MSP”;
3. „(...) umożliwienie MSP prowadzenia i rozszerzania działalności”.

Ideą oraz główną potrzebą powoływania i rozwoju funduszy poręczeniowych jest tworzenie ułatwień i zachęt dla przedsiębiorców, zwłaszcza z sektora MSP do zakładania, umacniania i rozwoju działalności gospodarczej. Oferta funduszy poręczeniowych kierowana jest przede wszystkim do MŚP działających najczęściej lokalnie, co w jednoznaczny sposób przyczynia się do konieczności rozpoznania lokalnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i uwzględnienia ich w procesie tworzenia produktu funduszy poręczeniowych. Działalność funduszy, pomimo funkcjonowania w specyficznych ramach prawnych, cechuje się stosunkowo dużą elastycznością w możliwości kształtowania oferty, w tym również przyjmowania rozwiązań pozwalających na znoszenie barier w pozyskiwaniu zewnętrznego

⁶ R. Sułkowski, (2009), Ocena wsparcia MSP przez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, Zarządzanie Publiczne, Nr 2(8), s. 36.

finansowania. Oferowane produkty poręczeniowe muszą zatem spełniać oczekiwania MŚP i zaspakajając luki rynkowe (np. lukę finansowania) lub w różnych zakresach.

Poręczenie przez fundusze poręczeń może odbywać się poprzez⁷:

- wyodrębnionych instytucjonalnie funduszy,
- programów poręczeniowych administrowanych najczęściej przez jednostki publiczne, banki centralne lub międzynarodowe organizacje,
- podmiotów działających na podstawie przyjętych przepisów prawnych, który tworzy krajowy lub regionalny system poręczenia.

Biorąc pod uwagę pochodzenie kapitału poręczeniowego, wskazać można na przynajmniej jego źródła⁸:

- kapitał publiczny,
- kapitał prywatny,
- fundusze międzynarodowych organizacji lub programów wsparcia,
- fundusze pozarządowych instytucji publicznych.

Warunki udzielania poręczeń przez fundusze dla MŚP są następujące⁹:

- przedsiębiorca musi być z sektora MŚP i prowadzić działalność gospodarczą na terytorium Polski,
- przedsiębiorca musi złożyć wniosek o kredyt / pożyczkę w instytucji finansowej, z którą fundusz poręczeniowy ma podpisaną umowę o współpracy,
- warunkiem ograniczającym zakres podmiotowy udzielanych poręczeń jest brak posiadania przez MŚP zdolności do spłaty zaciągniętego zobowiązania,

⁷ J. Próchniak, (2010), Ocena działalności systemu funduszy poręczeń kredytowych w Polsce, „Oeconomia Copernicana”, Nr 1, s. 123.

⁸ J. Próchniak, (2010), Ocena działalności systemu funduszy poręczeń kredytowych w Polsce, „Oeconomia Copernicana”, Nr 1, s. 123.

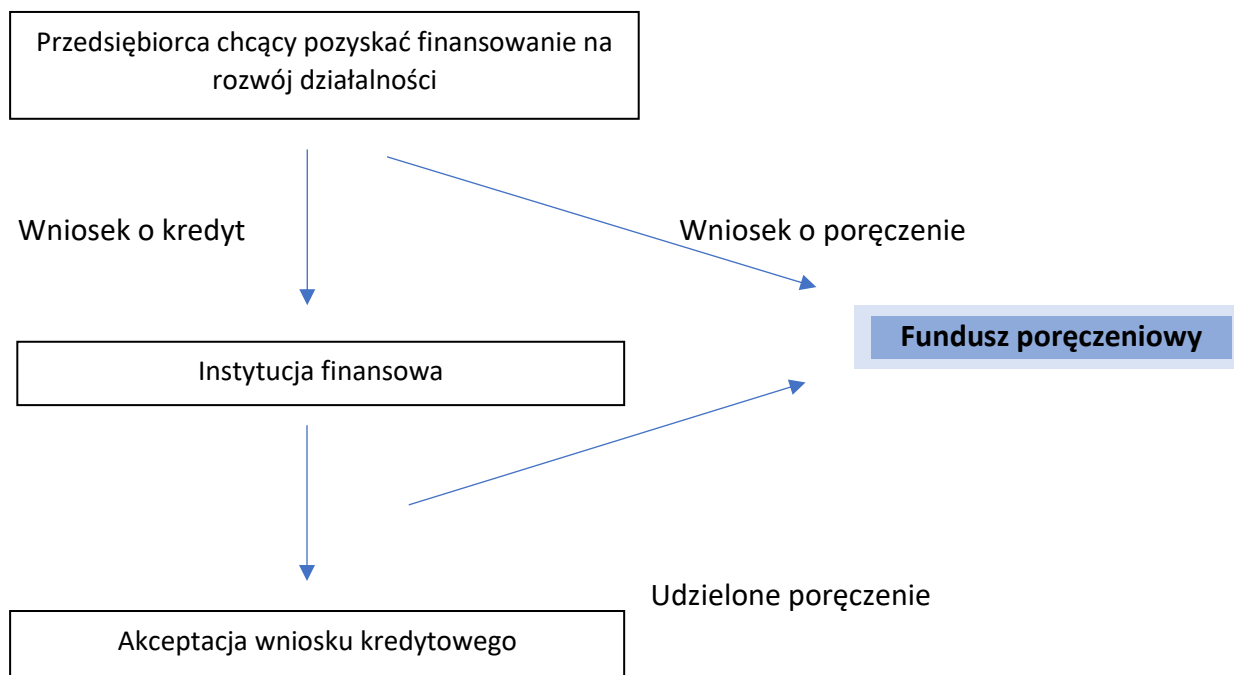
⁹ M. Hryniewicka, (2014), Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna”, Nr 2. s. 48.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

- MŚP nie może być zobowiązane do zwrotu pomocy publicznej, wynikającej z decyzji Komisji Europejskiej,
- poręczeniem może być objęty kredyt lub pożyczka przeznaczona na cele bezpośrednio związane z podejmowaniem lub prowadzeniem działalności gospodarczej,
- maksymalna wartość poręczenia nie może przekroczyć 5% kapitałów własnych funduszu poręczeniowego,
- poręczenie może być udzielone do wysokości max. 80% kwoty kapitału przyznanego kredytu lub pożyczki, zaś wartość poręczenia w okresie jego trwania nie może przekroczyć 80% wysokości aktualnych zobowiązań, wynikających z zawartej umowy kredytowej, bądź pożyczkowej,
- poręczenie jest terminowe,
- odpowiedzialność funduszy z tytułu poręczenia nie obejmuje odsetek, prowizji, opłat oraz kosztów dochodzenia należności przez instytucję finansującą,
- fundusze powszechnie akceptują karencję w spłacie zaciągniętego kredytu czy pożyczki,
- opłaty i prowizje pobierane są jedynie za okres od daty zawarcia umowy poręczenia do terminu ważności poręczenia. Wysokość prowizji najczęściej uzależniona jest od okresu, na jaki zawarta została umowa kredytu/ pożyczki.

Proces udzielania poręczenia został zaprezentowany na schemacie 1.

Schemat 1. Proces udzielania poręczenia

Źródło: M. Hryniewicka, (2014), Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna”, Nr 2. s. 49.

Biorąc pod uwagę procedurę analizowania wniosków o poręczenie, można przedstawić dwa modele:

- indywidualny (główny), w którym wnioski o poręczenie kredytu są rozpatrywane pojedynczo,
- portfelowy, w którym fundusz poręcza cały portfel kredytów udzielanych przez bank podmiotom spełniającym określone kryteria.

Spośród korzyści wyływających z poręczeń dla rozwoju MŚP za kluczowe można uznać:

- MŚP uzyskują lepszy poziom rozwoju,
- MŚP poprawiają swoją pozycję konkurencyjną,

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

- zachowują płynność finansową,
- poprawiają jakość zarządzania,
- mają możliwość zrealizowania inwestycji,
- budują swoją historię finansową i uwiarygadniają się przed instytucjami finansowymi.

2. Podstawy prawne funkcjonowania funduszy poręczeniowych

Ramy prawne, które zobowiązane są stosować fundusze poręczeniowe mają bezpośredni wpływ na wszystkie aspekty ich funkcjonowania. Obowiązujące przepisy prawne w sposób jednoznaczny określają m.in:

- zasady działania funduszy na rynku,
- ramy współpracy z instytucjami publicznymi,
- ramy współpracy z podmiotami prywatnymi,
- zasady współpracy z instytucjami finansowymi,
- zasady przygotowania i kształt oferty kierowanej do klientów.

Fundusze poręczeniowe opierają swoją działalność:

- na przepisach prawa cywilnego,
- na statutach i aktach założycielskich.

Przepisy prawa cywilne stosuje się zarówno do zasad ich funkcjonowania na rynku, jak również do przygotowywanej przez nie oferty. Z tego względu produkty poręczeniowe funduszy poręczeniowych opierają się na kodeksowej definicji umowy poręczeniowej, bez względu na typ poręczanej transakcji (kredyt, pożyczka, leasing, transakcja faktoringowa itp.) przez którą należy rozumieć umowę, w której poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał¹⁰.

Do funduszy poręczeniowych mają również zastosowanie dokumenty strategiczne i rekomendacje określające kluczowe zasady dotyczące relacji i współpracy z podmiotami

¹⁰ Art. 876 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459).

działającymi na rynku, jak również mające wpływ na samą ofertę i warunki określonych typów produktów. Bez wątplenia istotne są np. „*Rekomendacje Związku Banków Polskich dotycząca zasad współpracy pomiędzy bankami a funduszami poręczeniowymi na rynku polskim*¹¹,” określające m.in. proponowane wartości mnożników kapitału poręczeniowego, wzory regulaminów współpracy funduszy poręczeniowych z bankiem w zakresie udzielania poręczeń indywidualnych oraz propozycje portfela transakcji wystandaryzowanych.

W przypadku funduszy poręczeniowych w których udziałowcem jest Bank Gospodarstwa Krajowego¹² kluczowe pozostają zasady wynikające ze „*Standardów prowadzenia działalności poręczeniowej*”. Przyjęte w nich rozwiązania cechuje uniwersalność która wyznacza standardy działania funduszy poręczeniowych. Według nich fundusz poręczeniowy¹³:

- „...prowadzi działalność poręczeniową wyłącznie na rzecz mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz instytucji pożytku publicznego, która jest główną działalnością funduszu, co znajduje odzwierciedlenie w stosownych dokumentach spółki; fundusz nie może wykonywać innej działalności, która nie jest uzupełniająca lub wspierająca dla działalności poręczeniowej,
- nie działa w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczają wypracowany zysk na cele statutowe, co znajduje odzwierciedlenie w stosownych dokumentach spółki,
- znajduje się w dobrej sytuacji finansowej i nie zalega z opłacaniem podatków oraz składek na ubezpieczenie społeczne,
- zarządza kapitałem z uwzględnieniem bezpieczeństwa lokat/inwestycji kapitałowych. Kapitał musi być lokowany w bezpiecznych i płynnych instrumentach finansowych, tzn. obligacjach Skarbu Państwa, papierach wartościowych emitowanych przez NBP i depozytach bankowych, bądź w jednostkach uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego

¹¹ Rekomendacje związku banków Polskich dotycząca zasad współpracy pomiędzy bankami a funduszami poręczeniowymi na rynku polskim przyjęta przez Zarząd Związku Banków Polskich na posiedzeniu w dniu 22 maja 2009 roku. Zmiany do Rekomendacji Zarząd ZBP przyjął w dniu 10 sierpnia 2010 r.

¹² Bank Gospodarstwa Krajowego nabywa lub obejmuje akcje lub udziały w funduszach poręczeniowych, a także współtworzy fundusze poręczeniowe wypełniając zadania programu rządowego „Wspieranie przedsiębiorczości z wykorzystaniem poręczeń i gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego” (z późn. zm.), przyjętego przez Radę Ministrów dnia 19 maja 2009 r.

¹³ <https://www.bgk.pl/fundusze-i-programy/programy/wsparcie-funduszy-poreczeniowych-dla-msp/> [dostęp: 10.12.2019].

(do 20% wolnych środków funduszu), działających na podstawie ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych oraz obligacjach komunalnych z gwarancją dojścia emisji do skutku udzieloną przez bank organizujący emisję (do 15% wolnych środków funduszu). Przychody z lokat i inwestycji kapitałowych realizowanych w oparciu o środki finansowe funduszu, mogą być wykorzystywane dla finansowania kosztów działalności instytucji związanych z udzielaniem poręczeń kredytowych i posiada regulamin lokowania środków pieniężnych,

- dysponuje odpowiednimi zasobami ludzkimi,
- posiada niezbędny potencjał ekonomiczny i techniczny do udzielania poręczeń,
- w swej działalności oraz w dokumentach regulacyjnych uwzględnia rekomendację Związku Banków Polskich dotyczącą współpracy pomiędzy bankami a funduszami poręczeniowymi na rynku polskim przyjętą przez ZBP w dniu 22 maja 2009 r.,
- poręcza kredyty lub pożyczki zaciągnięte w instytucjach finansujących, z którymi zawarł umowy o współpracy w zakresie działalności poręczycielskiej,
- działa w oparciu o regulamin działalności poręczeniowej będący podstawowym dokumentem opisującym zasady działania funduszu poręczeniowego,
- udziela poręczeń,
- nie udziela poręczeń za zobowiązania przedsiębiorców będących w trudnej sytuacji finansowej,
- nie udziela poręczeń uruchomionych kredytów,
- decyzje o udzieleniu lub odmowie poręczenia podejmowane są przez zarząd funduszu poręczeniowego,
- posiada plan finansowy, sporządzony co najmniej dla okresu 3-letniego, aktualizowany z częstotliwością roczną, najpóźniej w ciągu 3 miesięcy po upływie każdego roku kalendarzowego,
- dokonuje corocznego badania sprawozdań finansowych przez biegłego rewidenta,
- prowadzi ewidencję udzielonych poręczeń, umożliwiającą sporządzanie okresowych (miesięcznych, kwartalnych i rocznych) raportów o aktualnej wartości poręczeń, a także o poręczeniach wyegzekwowanych przez instytucję finansową oraz o

zobowiązaniach dochodzonych przez fundusz poręczeń kredytowych w związku ze zwindykowanymi poręczeniami,

- uczestniczy w centralnym systemie monitoringu działalności poręczycielskiej. Poprzez uczestnictwo rozumie się dostarczanie danych do systemu o wynikach działalności funduszu poręczeń kredytowych oraz o poziomie posiadanych środków finansowych”.

Dodatkowo fundusze podlegają rygorom mającym zastosowanie w odniesieniu do wykorzystywanych przez nie środków, które najczęściej mają charakter środków publicznych. Te z funduszy, które skorzystały lub korzystają m.in. z programów krajowych i UE stosują dodatkowo szczególne zasady mające do nich zastosowanie.

Warto przy tym zaznaczyć, że część kapitałów poręczeniowych funduszy stanowią środki przekazane z instrumentów inżynierii finansowej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013, które aktualnie objęte są tzw. polityką lub strategią wyjścia.

Ramy regulacyjne, które fundusze są zobowiązane stosować wynikają również z warunków, na których oferują one wsparcie swoim klientom. Fundusze udzielając finansowania ze swoich środków i na własne ryzyko, w ramach standardowo prowadzonej działalności operacyjnej co do zasady ofertę (w szczególności warunki cenowe) opierają na warunkach rynkowych. W takim przypadku muszą zadbać aby spełnione były warunki i kryteria tzw. „rynkowości” określone m.in. w przepisach unijnych, tj. w szczególności w Obwieszczeniu Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji¹⁴.

Natomiast w przypadku, gdy wsparcie oferowane jest na warunkach preferencyjnych dodatkowo muszą być stosowane przepisy właściwe dla określonego rodzaju pomocy (np. pomocy *de minimis*¹⁵) oraz dla programów pomocowych.

¹⁴ Obwieszczenie Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.Urz.UE C155/10 z 20.06.2008).

¹⁵ Pomoc *de minimis* udzielana jest m.in. na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) Nr 1407/2013z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz.Urz.UE L352/2 z 24.12.2013); Zob. więcej: Badanie sieci funduszy poręczeniowych pod kątem nowych zasad UE dotyczących kwalifikowania poręczeń i gwarancji jako pomocy publicznej. Raport końcowy, (2010), Policy & Action Group Uniconsult sp. z o.o. Warszawa.

Fundusze poręczeniowe jak wynika z powyższej analizy, nie są poddane żadnemu szczególnemu nadzorowi zewnętrznemu (z wyjątkiem nadzoru właścicielskiego oraz nadzoru nad przekazanymi im środkami publicznymi). Należy tu w szczególności zaznaczyć, że działalność funduszy poręczeniowych, w odróżnieniu od innych podmiotów działających na rynku finansowym, w szczególności banków, ASI, TFI, nie jest w żaden sposób szczególnie regulowana, a same fundusze nie są objęte nadzorem, jaki sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego m.in. nad sektorem bankowym. Oznacza to w praktyce, że działalność poręczeniową może prowadzić praktycznie każdy przedsiębiorca.

Niektóre z funduszy poręczeniowych poddają się badaniom prowadzonym przez agencję ratingowe. W trakcie badania oceniane są zarówno dane finansowe (wielkości kapitału, skala akcji poręczeniowej, współczynniki koncentracji poręczeń, poziom wypłat), jak również zasady tworzenia rezerw na ryzyko związane z udzielaniem poręczeń.

Według agencji ratingowej EuroRating, raporty ratingowe mogą być stosowane przez banki akceptujące poręczenia tych funduszy do celów regulacyjnych w pełnym zakresie – w tym zarówno do obliczania wymogów kapitałowych dla poręczanych kredytów (zgodnie z Rozporządzeniem CRR¹⁶), jak również do ograniczania poziomu rezerw celowych tworzonych na poręczone kredyty (zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków)¹⁷. Oznacza to zatem, że kondycja funduszy jest również oceniana i weryfikowana przez rynek, co przy zadowalającej ocenie uwiarygadnia je wobec współpracujących instytucji, w tym banków.

Ramy funkcjonowania funduszy poręczeniowych określone są m.in. w statutach lub aktach założycielskich, które najczęściej regulują podmiotowy (m.in. skierowany do przedsiębiorstw) i przedmiotowy (rodzaj wsparcia np. pożyczki, poręczenia, szkolenia itd.) zakres ich działalności. Z dokumentów tych wynikają również najczęściej zasady nadzoru i kontroli prowadzonej w ramach tzw. nadzoru właścicielskiego.

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz.UE.L 176/1 z 27.06.2013).

¹⁷ Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, Raport ratingowy, (2019), Warszawa, EuroRating, s. 32.

Fundusze poręczeniowe są podmiotami prowadzącymi swoją działalność na zasadach non profit. Oznacza to w konsekwencji, że ich głównym celem działania jest realizacja wizji i misji zawartych w aktach założycielskich i statutach, które najczęściej pokrywają się z celami publicznymi wyznaczonymi w strategiach rozwoju podmiotów które są właścicielami danych funduszy poręczeniowych. Wobec tego fundusze poręczeniowe co do zasady nie prowadzą działalności nastawionej na maksymalizację zysku, a ewentualnie wypracowywane nadwyżki przeznaczane są na realizację celów statutowych.

Najczęstszymi formami działalności funduszy poręczeniowych są kapitałowe spółki prawa handlowego (spółki akcyjne czy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością). Fundusze poręczeniowe mogą funkcjonować także w innych ramach prawno-organizacyjnych, np. jako stowarzyszenia, fundacje czy izby gospodarcze. Fundusze poręczeniowe zatem zobowiązane są do stosowania przepisów właściwych dla formy prawnej, w której zdecydowały się prowadzić działalność poręczeniową.

Fundusze poręczeniowe w Polsce to instytucje, które mają raczej charakter sieci nieformalnej. Fundusze poręczeniowe prowadzą swoją działalność na poziomie:

- lokalnym,
- regionalnym,
- krajowym.

Zarówno skala, jak i zasięg terytorialny funkcjonowania funduszy poręczeniowych determinowana jest przez źródło pochodzenia kapitału poręczeniowego oraz struktura właścicielska.

W przypadku funduszy poręczeniowych dysponujących kapitałem jednostek samorządu terytorialnego, obszar zainteresowania sprowadza się do poziomu lokalnego / regionalnego. Kierują one zatem swoją ofertę do MŚP, które funkcjonują na terenie określonych gmin, powiatów i ewentualnie województw. Taka sytuacja stanowi główną zachętę dla samorządów do zaangażowania kapitałowego w fundusze i jest wyrazem realizacji zdań własnych jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności w aspekcie prowadzenia przez nie polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. W przypadku funduszy poręczeniowych

dysponującymi kapitałami z innych instytucji, działalność może mieć charakter ponadregionalny czy krajowy.

Fundusze poręczeniowe poza świadczeniem podstawowej działalności polegającej na do na udzielaniu poręczeń, świadczyć mogą również szereg innych, dodatkowych usług. Co do zasady są to zazwyczaj:

- usługi doradcze,
- usługi szkoleniowe,
- usługi edukacyjne,
- usługi wydawnicze,
- usługi promocyjne.

Fundusze poręczeniowe powinny także w miarę swoich możliwości organizacyjnych i finansowych aktywnie poszukiwać nowych obszarów wsparcia rozwoju MŚP. Jednym z efektów takiej polityki może być uzyskiwanie wpisów do rejestru podmiotów świadczących tzw. usługi rozwojowe, które po zmianie ustawy o Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁸.

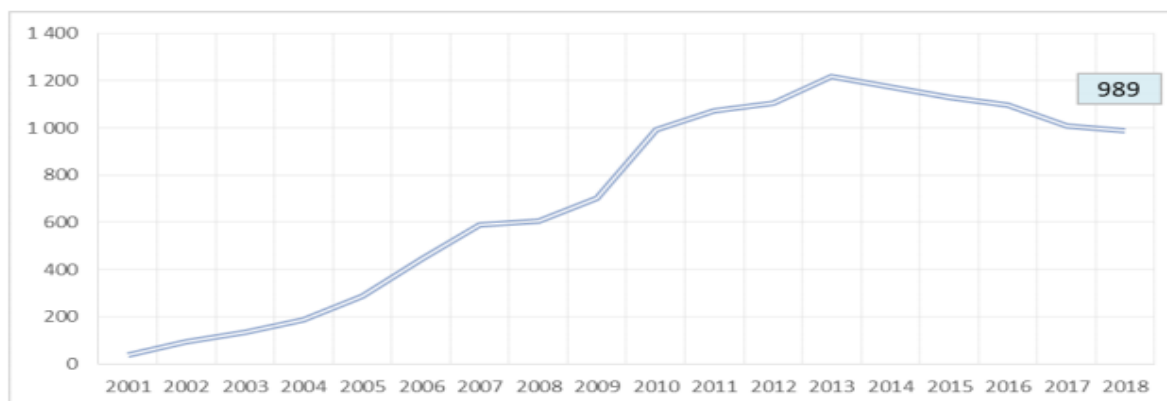
Z punktu widzenia roli funduszy poręczeniowych w rozwoju społeczno-gospodarczym należy mieć także na uwadze, że są one instytucjami otoczenia biznesu, oferującymi szeroko definiowane wsparcie dla MŚP. Ten aspekt działalności jest szczególnie istotny w zakresie nawiązywania współpracy z organizacjami lokalnymi, działającymi nawet na poziomie lokalnym np. LOG czy LFRG. Nie bez znaczenia jest przy tym potencjał, jakim dysponują fundusze poręczeniowe, polegający m.in. na znajomości lokalnych uwarunkowań gospodarczo-społecznych, czy też wieloletniej relacji biznesowej z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą na obszarze ich funkcjonowania. W tym też zakresie fundusze poręczeniowe mogą być istotnym podmiotem budującym lokalne sieci biznesowe, o szerokim zakresie kompetencji, zarówno finansowych, jak i organizacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie podmiotów świadczących usługi rozwojowe (Dz.U. 2017 poz. 1678)

3. Fundusze poręczeniowe w Polsce

Sytuacja na rynku poręczeniowym w 2018 roku w Polsce z jednej strony podlegała poprawie (wzrosły liczba i wartość udzielonych poręczeń), jednocześnie jednak obserwowane były negatywne symptomy, tj. przede wszystkim spadek kapitałów poręczeniowych. Oba te zjawiska występują równocześnie od kilku już lat. Wzrost aktywności poręczycielskiej, zarówno pod względem liczby transakcji, jak i ich wartości jest w znacznym stopniu związany z dużą skalą udzielania poręczeń wadialnych w ramach prawa zamówień publicznych, które stanowią już bardzo znaczny udział w portfelach wielu funduszy poręczeniowych. Wartość kapitału 40 działających w 2018 roku funduszy poręczeniowych wyniosła 989 mln zł, co oznacza spadek o około 17 mln zł (blisko 2%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Kapitały funduszy malały kolejny, piąty rok z rzędu¹⁹. Kapitały funduszy poręczeniowych (w mln zł, na koniec roku) w latach 2001-2018 zaprezentowano na schemacie 2.

Schemat 2. Kapitały funduszy poręczeniowych (w mln zł, na koniec roku)

Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 6.

¹⁹ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 6.

Fundusze poręczeniowe mają swe siedziby prawie we wszystkich województwach Polski. Jedynym wyjątkiem jest województwo łódzkie. Jak wynika z analizy danych zawartych w tabeli 1, najwięcej jest ich na terenie województwa dolnośląskiego - 5. Po 4 fundusze mają swoje siedziby województwie kujawsko-pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

Co zrozumiałe, fundusze są najbardziej (a najczęściej wyłącznie) aktywne w regionach, gdzie jest ulokowana ich siedziba, natomiast, choć są to przypadki stosunkowo rzadkie, zdarza się, że fundusze poręczeniowe prowadzą działalność także poza regionem macierzystym. Należy zastrzec, że w niniejszym opracowaniu aktywność każdego z funduszy w całości jest przypisywana do regionu, w którym znajduje się jego główna siedziba. Zatem prezentowane w poniższej tabeli dane dotyczące poręczeń udzielonych w 2018 r. nie oznaczają, że te poręczenia trafiły wyłącznie do przedsiębiorców z terenu danego regionu.

Tabela 1. Podstawowe informacje o aktywnych funduszach poręczeniowych w regionach – dane za 2018 r.

Województwo	Liczba FPK	Kapitał poręczeniowy (mln zł)	Poręczenia Aktywne (mln zł)	Poręczenia udzielone w 2018r.		Zaangażowanie kapitału poręczeniowego
				Liczba	Wartość (mln zł)	
Dolnośląskie	5	36,3	53,4	497	58,5	147%
Kujawsko-pomorskie	4	72,8	142,1	1 083	76,9	195%
Lubelskie	3	78,5	63,0	764	60,1	80%
Lubuskie	1	47,0	41,4	214	21,3	88%
Małopolskie	3	71,1	110,6	105	32,9	156%
Mazowieckie	1	48,5	65,0	228	34,0	134%
Opolskie	1	11,7	14,2	122	10,3	121%
Podkarpackie	2	33,0	11,4	51	2,4	35%
Podlaskie	2	80,6	44,5	158	29,5	55%
Pomorskie	2	46,1	126,3	556	85,9	274%
Śląskie	2	52,3	69,8	1 203	114,0	133%
Świętokrzyskie	2	38,6	21,1	64	11,5	55%
Warmińsko-mazurskie	4	83,1	87,5	562	55,8	105%
Wielkopolskie	4	113,1	351,5	2 782	321,8	311%
Zachodniopomorskie	4	175,9	301,4	1 207	156,7	171%
Suma	40	988,6	1 503,1	9 596	1 071,5	152%

Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport_poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 32.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

Tabela 2 przedstawia natomiast dane teleadresowe funduszy poręczeniowych funkcjonujących w Polsce w 2018 roku.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

Tabela 2. Dane funduszy poręczeniowych funkcjonujących w Polsce

Nazwa funduszu	Miejscowość	Ulica	Telefon	Fax	E-mail	WWW
Podlaski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Białystok	Starobojarska 15	(85) 740 86 83	(85) 740 86 85	fundusz@pfrr.pl	poreczenia.com.pl
Bielski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Bielsko-Biała	Cieszyńska 365	(33) 497 29 79	(33) 487 13 46	fundusz@bfpk.pl	bfpk.pl
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Gdańska 32	(52) 323 11 35	(52) 323 11 35	biuro@bfpk.bydgoszcz.pl	bfpk.bydgoszcz.pl
Działdowska Agencja Rozwoju S.A.	Działdowo	Władysława Jagiełły 15	(23) 697 06 66	(23) 697 06 67	darsa@darsa.pl	darsa.pl
Warmińsko-Mazurski Fundusz "Poręczenia Kredytowe" Sp. z o.o.	Działdowo	Wolności 4	(23) 697 50 52	(23) 697 50 54	sekretariat@poreczenia-kredytowe.info	www.poreczenia-kredytowe.info
Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne S.A.	Dzierżgoń	Wojska Polskiego 3	(55) 276 25 79	(55) 276 25 70	rti@dzierzgon.com.pl	www.rti.dzierzgon.com.pl
Fundusz Poręczeń Kredytowych Powiatu Dzierżoniowskiego Sp. z o.o.	Dzierżoniów	Rynek 36	(74) 645 04 31	(74) 646 47 51	fpkod@wp.pl	www.fpkod.pl
Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Gdańsk	Szara 32-33	(58) 320 34 05	(58) 320 36 37	prfok@orfpk.pl	www.prfok.pl
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Gostyń	Rynek 6	(65) 572 36 33	(65) 572 36 33	fundusz@gostyn.pl	www.fundusz.gostyn.pl
Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o.	Grudziądz	Sienkiewicza 22	(56) 461 23 77	(56) 461 23 77	gpk@gpk.grudziadz.pl	gpk.grudziadz.pl
Jarociński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jarocin	T. Kościuszki 15B	(62) 747 91 02	(62) 740 02 95	jfok@jarocin.com.pl	www.jfok.jarocin.com.pl
Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Jelenia Góra	1 Maja 27	(75) 642 02 22	(75) 642 02 22	rfokjelenia@karr.pl	www.fpk.lgora.pl
Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Katowice	Astrów 10	(32) 785 85 85	(32) 785 88 16	biuro@rfp.pl	www.rfp.pl
Świętokrzyski Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Kielce	Św. Leonarda 1/13	(41) 242 95 05	(41) 242 94 92	sekretariat@swietokrzyskifp.pl	www.swietokrzyskifp.pl
Małopolski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	Kraków	Kordylewskiego 11	(12) 296 04 00	(12) 296 04 00	biuro@poreczeniowy.pl	www.poreczeniowy.pl
Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o. o.	Lublin	Wallenroda 4C	(81) 528 43 01	(81) 528 43 02	poreczenia@pfg-poreczenia.pl	www.pfg-poreczenia.pl
Łomżyński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Łomża	M.C. Skłodowskiej 1	(86) 218 13 89	(86) 218 13 89	biuro@lfpk.eu	www.lfpk.eu
Łódzki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Łódź	Plotkowska 113/306	(42) 638 59 26	(42) 638 59 26	lfpk@lfpk.lodz.pl	lfpk.lodz.pl
Nidzicka Fundacja Rozwoju "NIDA"	Nidzica	Rzemieślnicza 3	(89) 625 36 51	(89) 625 36 51	nida@nida.pl	www.nida.pl
Małopolski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Nowy Sącz	Nawojowska 4	(18) 444 47 96	(18) 444 47 96	biuro@poreczenia.pl	www.poreczenia.pl
Opolski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Opole	Kołatąja 11/28	(77) 441 56 20	(77) 555 44 04	biuro@orfpk.opole.pl	orfpk.opole.pl
Fundusz Poręczeń Kredytowych przy Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości ATUT	Ostróda	Kościuszki 2	(89) 646 79 57	(89) 646 79 57	atut@atut.org.pl	atut.org.pl
Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego S.A.	Poznań	Szyperska 14	(61) 671 04 81	(61) 671 06 10	fundusz@frpww.pl	www.fripww.pl

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

Nazwa funduszu	Miejscowość	Ulica	Telefon	Fax	E-mail	WWW
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Poznań	Al. Marcinkowskiego 20	(61) 855 64 80	-	biuro@pfpk.pl	www.pfpk.pl
Puławski Fundusz Poręczeń Kredytowych	Puławy	Mościckiego 1	(81) 470 09 00	(81) 470 09 30	porozczenia@fpcp.org.pl	www.fpcp.org.pl
Podkarpacki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Rzeszów	Hecmańska 4 lok. 4	(17) 852 11 66	(17) 784 49 94	sekretariat@pfpk.com	www.pfpk.com
Lokalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Stalowa Wola	1-go Sierpnia 26c	(15) 844 03 57	-	piotr.koczwarca@gmail.com	-
Fundusz Poręczeń Kredytowych i Wspierania Finansowego "FUNDSTAR"	Starachowice	Mickiewicza 1A	(41) 274 46 90	(41) 274 04 09	farr@farr.pl	www.farr.pl
Fundusz Poręczeń Kredytowych w Stargardzie Szczecińskim Sp. z o.o.	Stargard Szczeciński	Pierwszej Brygady 35 lok. 303	(91) 578 26 97	(91) 834 52 78	biuro@fpk.stargard.pl	www.fpk.stargard.pl
Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych	Strzelin	Mickiewicza 8	(71) 392 07 66	(71) 392 07 66	sigs@sigastrzelin.pl	www.sigastrzelin.pl
Agencja Rozwoju Regionalnego ARES S.A. w Suwałkach	Suwałki	Trofia Noniewicza 42A	(87) 566 61 06	(87) 566 74 97	pozyczki@ares.suwalki.pl	http://ares.suwalki.pl
Agencja Rozwoju Metropolii Szczecińskiej Sp. z o.o.	Szczecin	Niemierzyńska 17A	(91) 333 97 71	-	sekretariat@arms-szczecin.eu	arms-szczecin.eu
POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych S.A.	Szczecin	Monte Cassino 32	(91) 424 31 30	(91) 424 31 40	polfund@polfund.com.pl	www.polfund.com.pl
Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Szczecin	pl. Holdu Pruskiego 9	(91) 813 01 10	(91) 813 01 11	biuro@zrfpk.pl	http://funduszpomerania.pl/
Fundusz Poręczeń Kredytowych Tarnowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.	Tarnów	Szańskiego 66	(14) 623 55 18	(14) 621 39 55	tarr@tarr.tarnow.pl	www.tarr.tarnow.pl
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Toruń	Szosa Chełmińska 26	(56) 660 57 60	(56) 660 57 63	kafpk@kafpk.pl	https://kafpk.pl
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Toruń	Kopernika 27	(56) 654 71 70	(56) 655 08 48	fundusz@tfpk.pl	tfpk.pl
Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Warszawa	Mycielskiego 20	(22) 840 32 35	(22) 840 32 53	biuro@mfpk.com.pl	www.mfpk.com.pl
Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o.	Warszawa	Miedziana 3A lok.22	(22) 890 98 00	(22) 890 98 03	biuro@porozczenia-kredytowe.pl	porozczenia-kredytowe.pl
Kujawskie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o.	Włocławek	Toruńska 148 lok. 802	(54) 423 20 15	(54) 423 20 16	porozczenia@akap.pl	kujawskie.porozczenia-kredytowe.pl
Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	Wrocław	Wita Stwosza 3	(71) 343 79 64	(71) 343 79 67	biuro@dfg.pl	www.dfg.pl
Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Zielona Góra	Kupiecka 32 B	(68) 323 96 00	(68) 323 13 52	lfpk@lfpk.pl	lfpk.pl
Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Złotoryi	Złotoryja	Miła 18	535 217 420	-	fzkzlotoryja@poczta.fm	www.fpkzlotoryja.pl

Źródło: Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 46-47.

Kapitał poręczeniowy działających w 2018 r. łącznie wszystkich funduszy wyniósł prawie 989 mln zł. Średnio zatem, każdy fundusz poręczeniowy dysponował kapitałem w wysokości ok. 25 mln zł. „Kapitałem w takiej lub wyższej wysokości dysponuje jednak mniejszość, bo tylko 17 podmiotów, zaś w przypadku większości funduszy, tj. 23 (58% ogólnej liczby), kapitały są niższe, co wskazuje na dość znaczne zróżnicowanie podmiotów ze względu na wysokość kapitału poręczeniowego. Kapitały 7 największych pod tym względem funduszy (kapitał każdego z tych funduszy przekracza poziom 50 mln zł) – łącznie 440 mln zł – stanowi blisko połowę (44,5%) kapitałów wszystkich funduszy poręczeniowych. Z drugiej strony, 10 najmniejszych funduszy (kapitał żadnego z nich nie osiąga wartości 5 mln zł) dysponuje kapitałami o łącznej wartości 26 mln zł, co stanowi zaledwie 2,6% wartości kapitałów sektora. Dla pokazania zróżnicowania potencjału kapitałowego funduszy poręczeniowych, 40 analizowanych jednostek umownie podzielono na 5 grup, w zależności od wielkości kapitału poręczeniowego jakim dysponował każdy z funduszy na koniec 2018 r.”²⁰ (zob. tabela 3):

- fundusze „najmniejsze” (kapitał poniżej 2 mln zł),
- fundusze „małe” (kapitał o wartości od 2 mln do 10 mln zł),
- fundusze „średnie” (10 mln - 20 mln zł),
- fundusze „duże” (20 mln - 50 mln zł),
- fundusze „bardzo duże” (wartość kapitału powyżej 50 mln zł).

Tabela 3. Struktura funduszy wg wielkości kapitału (stan na 31.12.2018 r.)

Wielkość funduszu	Liczba funduszy	Łączny kapitał w grupie funduszy (w tys. zł)	Udział kapitału grupy funduszy w kapitale ogółem	Przeciętna wartość kapitału w grupie funduszy (w tys. zł)
Najmniejsze	4	4 236	0,4%	1 059
Małe	10	46 908	4,7%	4 691
Średnie	8	111 168	11,2%	13 896
Duże	11	386 713	39,1%	35 156
Bardzo duże	7	988 602	44,5%	62 797

Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. <https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia-2018-fin-ost.pdf>, s. 11-12.

²⁰ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. <https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia-2018-fin-ost.pdf>

Pod względem liczby działających funduszy dominują w Polsce fundusze duże, dysponujące kapitałem w przedziale 20 mln - 50 mln zł. (jest ich 11). Najmniej funkcjonuje funduszy bardzo dużych, dysponujących kapitałem powyżej 50 mln zł (7 funduszy) oraz funduszy najmniejszych, dysponujących kapitałem poniżej 2 mln zł (4 fundusze).

Jeżeli chodzi o liczbę udzielonych poręczeń, to w 2018r. liderem był Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego, który udzielił 1330 poręczeń, następnie Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy (1191 poręczeń), Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych (995 poręczeń), Biłgorajska Agencja Rozwoju Regionalnego SA (729 poręczeń), Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych z siedzibą w Toruniu (683 poręczeń), POLFUND (639 poręczeń), „Fundusz Pomerania” (539 poręczeń) i Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (530 poręczeń). Pozostałe fundusze poręczeniowe w całym roku funkcjonowania udzieliły mniej niż 500 poręczeń. Czołowe miejsca pod względem liczby i wartości udzielonych poręczeń zajmują trzy fundusze z Wielkopolski (FRiPWW, PFPK i SFPK w Gostyniu), dwa fundusze z województwa zachodniopomorskiego (POLFUND i Pomerania) oraz po jednym funduszu z województw: śląskiego (ŚRFP), pomorskiego (PRFPK), dolnośląskiego (DFG), kujawsko-pomorskiego (KPFPK) i lubelskiego (fundusz Biłgorajskiej Agencji Rozwoju Regionalnego). O ile lista największych funduszy od lat ulega tylko niewielkim zmianom, to zwraca uwagę pojawienie się w tym gronie funduszu biłgorajskiego, udzielającego wyłącznie poręczeń wadiów przetargowych oraz należytego wykonania umowy²¹. W tabeli 4 zaprezentowano największe fundusze poręczeniowe w Polsce w 2018 r. względem wartości udzielonych poręczeń.

²¹ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 14-15.

Tabela 4. Ranking wg wartości poręczeń udzielonych w 2018 r.

L.p.	Fundusz	Wartość udzielonych poręczeń (w mln zł)
1	Fundusz Rozwoju i Promocji Województwa Wielkopolskiego SA	184,6
2	POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych SA	121,6
3	Śląski Regionalny Fundusz Poręczeniowy Sp. z o.o.	113,8
4	Pomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	82,1 4
5	Samorządowy Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	70,0
6	Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	65,0
7	Dolnośląski Fundusz Gospodarczy Sp. z o.o.	55,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

W przypadku poręczeń udzielanych w 2018 r, pod względem liczby poręczeń dominowały wadia przetargowe (5 478 poręczeń). Znacznie mniej udzielono poręczeń na cele obrotowe (2 229). W przypadku pozostałych poręczeń rozpatrywanych pod względem przeznaczenia, niewiele udzielano poręczeń na cele inwestycyjne (821 poręczeń), należyte wykonanie umowy (477 poręczeń) oraz na pozostałe poręczenia, w tym np. poręczenie leasingów (591 poręczeń). Łącznie w Polsce w 2018 r. udzielono 9 596 poręczeń (zob. tabela 5).

Pod względem wartości udzielanych poręczeń w 2018 roku najwięcej udzielono ich na cele obrotowe (441 239 tys. zł.) i wadia przetargowe (382 696 tys. zł.). Znacznie mniejsze znaczenie w ogólnej wartości poręczeń miały poręczenia na cele inwestycyjne (165 055 tys. zł.). Niewielki udział w łącznej sumie udzielonych poręczeń w 2018r. miały także poręczenia w ramach należytego wykonania umowy (46 431 tys. zł.) i pozostałe poręczenia (36 077 tys. zł.) (zob. tabela 5.).

Tabela 5. Poręczenia udzielone w 2018 r. według przeznaczenia

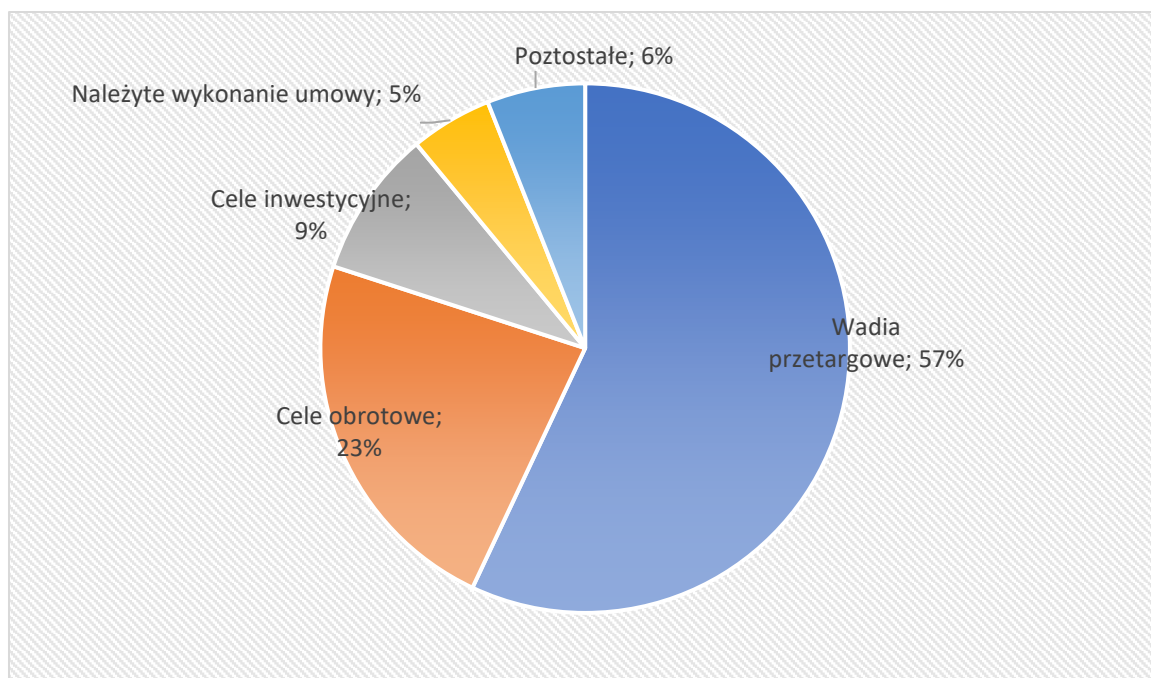
Poręczenie	Wartość (tys. zł)	Liczba poręczeń
Cele inwestycyjne	165 055	821
Cele obrotowe	441 239	2 229
Wadia przetargowe	382 696	5 478
Należyte wykonanie umowy	46 431	477
Pozostałe	36 077	591
Razem	1 071 498	9 596

Źródło: Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport_poreczenia_2018_fin_ost.pdf s. 12.

Analizując dane dotyczące poręczeń udzielanych w 2018 r. zawarte w tabeli 5 warto zwrócić uwagę na zbliżoną średnią wartości poręczeń pożyczek i kredytów przeznaczanych na cele obrotowe (198 tys. zł.) i inwestycyjne (201 tys. zł.). Znacznie większe średnie wartości poręczeń udzielane były w ramach zabezpieczeń leasingów (362 tys. zł.). Znacznie mniejsze wartości poręczeń dotyczyły należytego wykonania umowy (97 tys. zł.) i wadium przetargowych (70 tys. zł.)²².

Analizując strukturę poręczeń udzielonych w 2018 r (schemat 3) na uwagę zasługuje fakt, że pod względem liczby poręczeń dominowały wadium przetargowe, które stanowiły aż 57% wszystkich poręczeń. Poręczenia na cele obrotowe stanowiły 23%, na cele inwestycyjne 9%. W przypadku poręczeń udzielanych na należyte wykonanie umowy, czy też pozostałych kierunków interwencji ich liczba była znacznie mniejsza, a udział procentowy w strukturze wszystkich poręczeń stanowił odpowiednio 5% i 6%.

Schemat 3. Struktura % poręczeń udzielonych w 2018 r. wg przeznaczenia finansowania (liczba poręczeń)

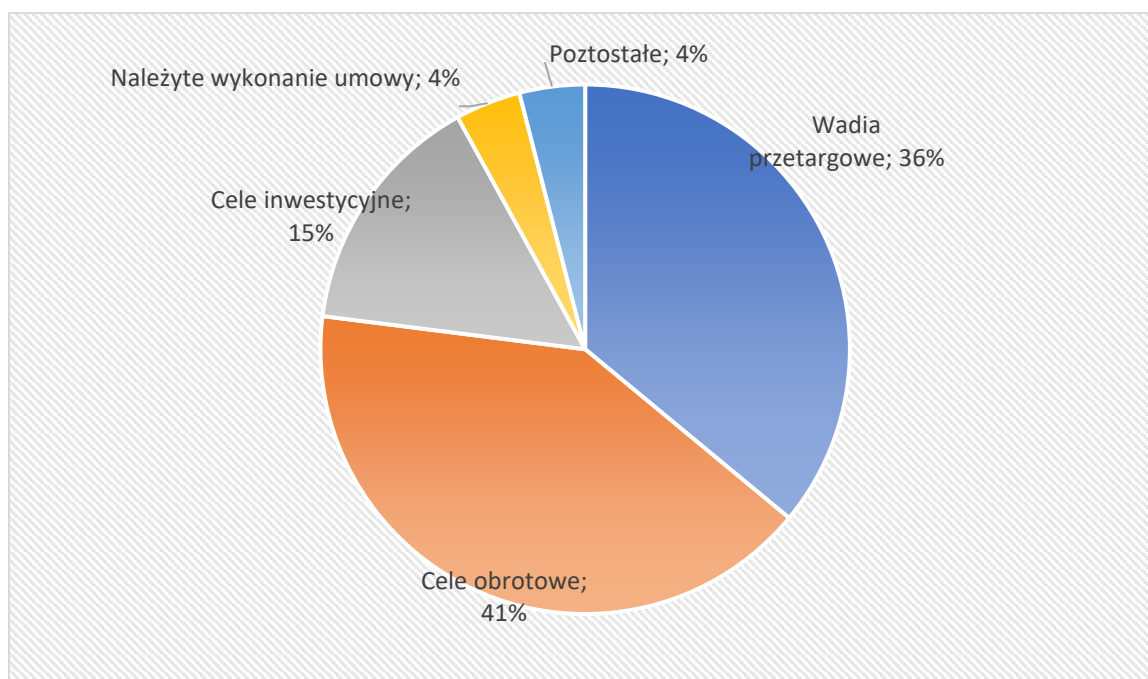

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

²² Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 19-20.

Liczba udzielonych poręczeń nie ma bezpośredniego przełożenia na strukturę poręczeń rozpatrywanych pod względem sumy wartości poręczeń. W przypadku struktury poręczeń udzielonych w 2018 r według ich wartości, dominują poręczenia na cele obrotowe (41%) i wadia przetargowe (36%). W omawianym okresie poręczenia na cele inwestycyjne stanowiły 15% ogółu poręczeń, poręczenia na należyte wykonanie umowy i pozostałe poręczenia po 4% ogółu poręczeń (zob. schemat 4).

Schemat 4. Struktura poręczeń udzielonych w 2018 r. wg przeznaczenia finansowania (wartość poręczeń)

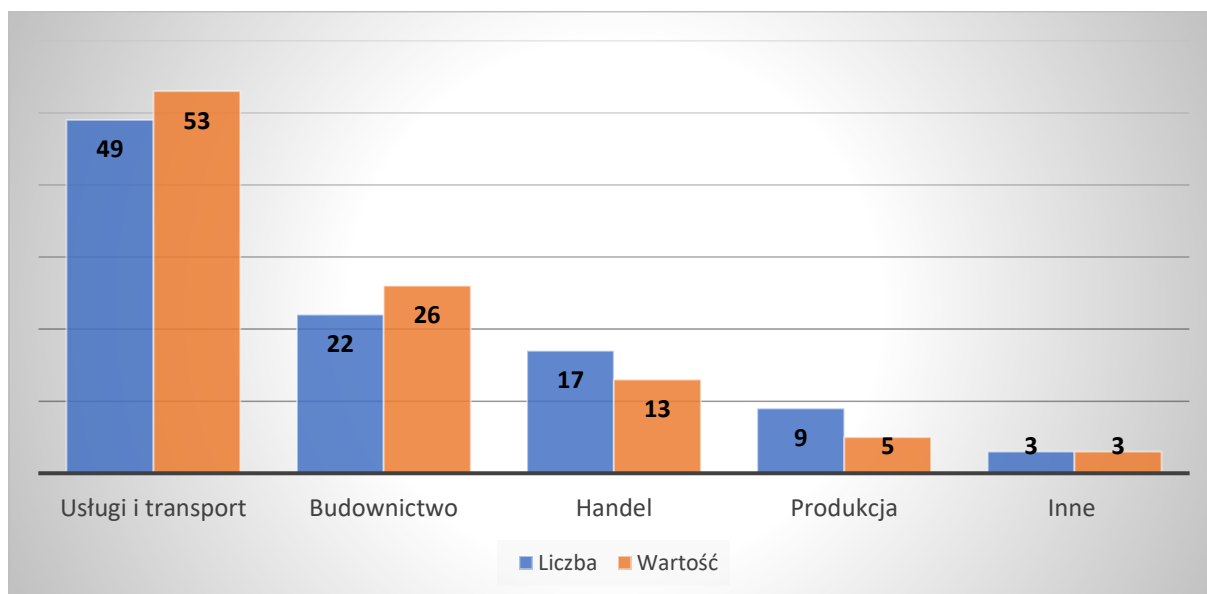

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

W 2018 r. najczęściej z poręczeń funduszy poręczeniowych korzystały MŚP działające w sektorze usług i transporcie, gdzie poręczenia na ich rzecz stanowią pod względem ilości ponad połowę portfela (53%). 26% poręczeń zostało udzielonych na rzecz firm budowlanych, 13% MŚP działającym w handlu oraz 5% firmom produkcyjnym. Podobnie rozkład poręczeń wygląda pod kątem ich wartości, gdzie blisko połowa (49%) udzielona została firmom

usługowym i transportowym, mniej budowlanym (22%) i handlowym (17%). Blisko 9% stanowiły poręczenia na rzecz firm produkcyjnych²³ (zob. schemat 5).

Schemat 5. Struktura poręczeń udzielonych w 2018 r. według sektora przedsiębiorcy [w %]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

Z najwyższych pod względem średniej wartości poręczeń korzystały kolei przedsiębiorstwa prowadzące działalność produkcyjną (ok. 180 tys. zł) i handlową (ok. 155 tys. zł). Niższymi wartościami cechowały się poręczenia udzielane firmom z sektora usług i transportu (ok. 104 tys. zł) oraz budownictwa (ok. 96 tys. zł.)²⁴.

Pod względem wartości transakcji ponad 73% udzielonych poręczeń nie przekraczało kwoty 100 tys. zł., z czego 61,5% były to najniższe poręczenia, tj. do 50 tys. zł. Poręczenia te stanowiły natomiast już niespełna 17,5% wartości portfela poręczeń. Z kolei największy pod względem wartości udział w portfelu przypadł poręczeniom o wartości 500-1 000 tys. zł (ponad 33%) przy stosunkowo małej liczbie transakcji (4,7%). Najmniej w 2018 r. fundusze udzieliły

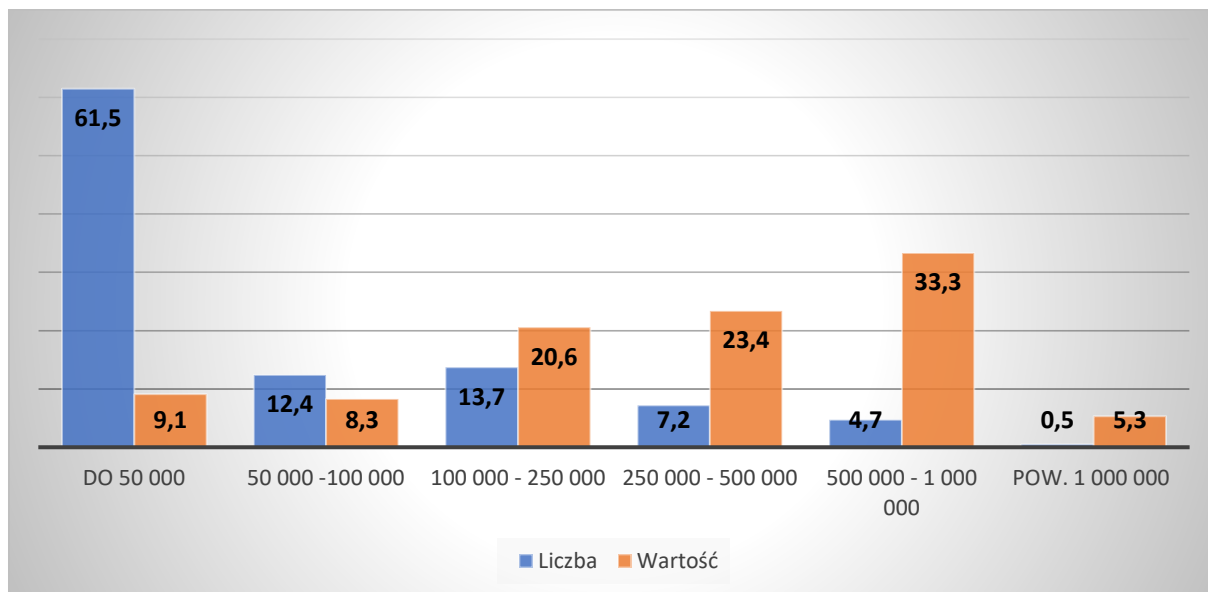
²³ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf s. 26.

²⁴ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf, s. 26.

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

poręczeń o najwyższej wartości – powyżej 1 000 tys. zł (0,5%), które mają również najmniejszy udział w całym portfelu (5,3%) (zob. schemat 6).

Schemat 6. Struktura poręczeń udzielonych w 2018 r. według wysokości poręczeń

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

4. Fundusze poręczeniowe w województwie kujawsko-pomorskim

W województwie kujawsko-pomorskim swoje siedziby mają 4 fundusze poręczeniowe:

- Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy;
- Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o. z siedzibą w Grudziądzu;
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu;
- Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu.

Centrale funduszy poręczeniowych w województwie kujawsko-pomorskim zlokalizowane są wyłącznie w miastach na prawach powiatu: w Bydgoszczy, Toruniu oraz Grudziądzu.

Po 4 funduszy poręczeniowe, oprócz województwa kujawsko-pomorskiego, mają również województwa: wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie. Pod względem liczby aktywnych funduszy więcej podmiotów funkcjonuje jedynie w województwie dolnośląskie, w którym działalność prowadzi 5 funduszy.

Lokalizacja siedziby funduszu nie przesądza o ograniczeniu obszaru jego działalności wyłącznie do danej gminy czy powiatu. Decydująca w tym względzie jest w szczególności struktura właścicielska funduszy oraz treść statutów i wewnętrznych regulacji.

Skumulowany kapitał poręczeniowy, którym dysponują fundusze w województwie kujawsko-pomorskim wynosi 72,8 mln zł, (7,36 % kapitałów wszystkich funduszy działających w Polsce). Całkowite zaangażowanie kapitału poręczeniowego w kujawsko-pomorskich funduszach wynosi 195 % i znacznie przewyższa średnią krajową (152 %).

Największym w województwie kujawsko-pomorskim funduszem poręczeniowym jest Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., który dominuje jeżeli chodzi zarówno o udział w liczbie, jak i wartości udzielanych poręczeń w województwie (2018 r. miał on ponad 63% udziału w liczbie oraz ponad 64% w wartości udzielonych poręczeń).

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o. o. został utworzony w 2002 r. z inicjatywy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w wyniku realizacji celów przyjętych w strategii rozwoju. Misją Funduszu „... jest wspieranie przedsiębiorców poprzez poręczanie spłaty kredytów oraz pożyczek. Gwarancja spłaty zobowiązania jest wiarygodnym i bezpiecznym instrumentem zastępującym inne formy zabezpieczenia kredytów (takich, jak np. hipoteka, zastaw rejestrowy czy blokada środków). Dzięki poręczeniu przedsiębiorca nie musi zamrażać środków i może dowolnie korzystać ze swojego kapitału”²⁵.

Zgromadzenie wspólników Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o. o. stanowi:²⁶

- Województwo Kujawsko-Pomorskie - 3 000 udziałów, 9 000 głosów,
- Bank Gospodarstwa Krajowego - 2950 udziałów, 2 950 głosów,
- Powiat Bydgoski - 6 udziałów, 6 głosów,
- Gmina Miasta Solec Kujawski - 5 udziałów, 5 głosów,
- Gmina Żnin - 5 udziałów, 5 głosów,
- Gmina Miasta Chełmża - 3 udziały, 3 głosy,
- Gmina Płużnica - 2 udziały, 2 głosy,
- Gmina Pakość - 2 udziały, 2 głosy,
- Gmina Zakrzewo - 1 udział, 1 głos.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 5 974 000,00 PLN.

Na podstawie § 22 Aktu Założycielskiego Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., zysk Spółki nie podlega podziałowi pomiędzy Wspólników, lecz jest

²⁵ <https://kpfpk.pl/> [dostęp: 10.09.2019]

²⁶ <http://bip.fpk.kpsi.pl/index.php?id=221> [dostęp: 10.09.2019]

przeznaczony na realizację jej celu. Majątek Spółki Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. w 2018 roku wyniósł:

- wartości niematerialne i prawne: 2 460,00 zł,
- rzeczowe aktywa trwałe: 10 164,73 zł,
- przychód netto ze sprzedaży i zrównane z nimi: 864 291,46 zł,
- zysk (strata) netto: 59 813,17 zł.

Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Spółka z o.o. została założona w 2008 r. przez Miasto Grudziądz oraz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o. w Warszawie. Celem działalności Spółki jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości MŚP, działających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej ze szczególnym uwzględnieniem Grudziądza oraz innych powiatów z terenu województwa Kujawsko-Pomorskiego, poprzez ułatwienie im dostępu do finansowania dłużnego oraz ich kompleksową obsługę w tym zakresie, w tym doradztwo i szkolenia²⁷.

Zgromadzenie wspólników Grudziądzkich Poręczeń Kredytowych Spółka z o.o. stanowi:

- Gmina Miasto Grudziądz - 46 000 udziałów o łącznej wartości nominalnej 2 300 000 zł,
- Poręczenia Kredytowe spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie - 4 000 udziałów o łącznej wartości nominalnej 200 000 zł.

Oferta Grudziądzkich Poręczeń Kredytowych Spółka z o.o. dotyczy m.in.:

- poręczenia kredytów i pożyczek związanych bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej dla MŚP. Poręczenie jest udzielane do wysokości 70% kwoty kapitału przyznanego kredytu lub pożyczki na okres spłaty nie dłuższy niż 5 lat,
- poręczenia wsparcia finansowego oferowanego przez PUP na cele związane bezpośrednio z podjęciem działalności gospodarczej albo wyposażeniem lub doposażeniem stanowiska pracy. Poręczenie jest udzielane do wysokości 70% kwoty kapitału przyznanego wsparcia finansowego,

²⁷ <http://gpk.grudziadz.pl/> [dostęp: 14.09.2019].

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

- poręczenia wadów dla przedsiębiorców z sektora MŚP, ubiegających się o udzielenie zamówienia publicznego na podstawie przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych,
- dostęp do finansowania zewnętrznego dla przedsiębiorców (w tym pożyczki obrotowe i inwestycyjne),
- doradztwo biznesowe dla przedsiębiorców:

Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. został utworzony na podstawie Uchwały Nr 1091/2002 Rady Miasta Torunia z dnia 6 czerwca 2002 r., jako jeden ze sposobów aktywnego przeciwdziałania bezrobociu.

Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych był pierwszym funduszem poręczeniowym w regionie, a do 2005r. jedynym udziałowcem Funduszu była Gmina Miasto Toruń. Od 2005 r. kolejnym udziałowcem został Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, który obejmując udziały w podwyższonym kapitale Funduszu, powiększył kapitał poręczycielski do kwoty 2 990 000 zł. W tym samym roku udziały w TFPK Sp. z o.o. objęli również:

- Powiat Brodnicki,
- Powiat Rypiński,
- Gmina Miasta Brodnica,
- Gmina Miasta Rypin,
- Gmina Rogowo,
- Gmina Radomin,
- Gmina Wąpielsk,
- Gmina Osiek,
- Gmina Rypin.

Kapitał zakładowy TFPK Sp. z o.o. wynosi 4 190 000 zł i dzieli się na 419 udziałów o wartości nominalnej 10 tys. każdy²⁸. Zysk brutto w 2018 r. wyniósł 129 597,78 zł.

²⁸ http://www.tfpk.pl/bip_8_Informacje_ogolne.html, [dostęp: 14.09.2019].

Misją Funduszu jest wspieranie powstawania i rozwoju przedsiębiorczości oraz ekonomii społecznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez udzielanie poręczeń MŚP, w tym podmiotom rozpoczynającym działalność gospodarczą - Start Up'om oraz organizacjom pożytku publicznego. Poza poręczeniami fundusz oferuje także nieodpłatne usługi doradcze z zakresu działalności gospodarczej oraz jest organizatorem szkoleń skierowanych do przedsiębiorców²⁹.

Oferta funduszu dotyczy poręczeń:

- kredytów inwestycyjnych i obrotowych,
- pożyczek inwestycyjnych, obrotowych i inwestycyjno-obrotowych,
- leasingów finansowych, operacyjnych i zwrotnych,
- mikropożyczek,
- dotacji dla bezrobotnych na założenie działalności gospodarczej.

Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. wg danych za 2018 r. miał największe zaangażowanie kapitału poręczeniowego w aktywnych umowach poręczeń, tj. ponad 300% i zdecydowanie powyżej średniej krajowej (152%) oraz średniej województwa. Najmniej aktywnym pod tym względem był Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., który nie wykorzystywał w pełni kapitału (73 % zaangażowania).

Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Bydgoszczy. Akt założycielski Bydgoskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. miał miejsce w 2003 r., a jedynym właścicielem spółki było Miasto Bydgoszcz. We wrześniu 2004 r. drugim udziałowcem Funduszu stał się Bank Gospodarstwa Krajowego w Warszawie. Skutkowało to podwojeniem kapitału zakładowego, co za tym idzie wzrostem liczby i wartości udzielanych poręczeń. W 2018 r. kapitał zakładowy Spółki wynosił 6 053 367,00 zł, i dzielił się na 8 039 udziałów o wartości 753 zł, z czego³⁰:

- 5 540 udziałów należało do Miasta Bydgoszcz,
- 2 499 udziałów należało do Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie.

²⁹ http://www.tfpk.pl/bip_8_Informacje_ogolne.html [dostęp: 14.09.2019].

³⁰ http://www.bip.bfpk.bydgoszcz.pl/show_page.php?id=23 [dostęp: 14.09.2019].

Z analizy danych statystycznych za 2018 r., dotyczących funkcjonowania funduszy poręczeniowych w województwie kujawsko-pomorskim wynikają zarówno różnice w skali działalności funduszy poręczeniowych, ale także odmienna struktura portfeli którymi dysponowały. Najbardziej zróżnicowany w 2018 r. był portfel Kujawsko-Pomorskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. oraz Toruńskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., które udzielały poręczeń kredytów i pożyczek (inwestycyjnych i obrotowych), jak również pozostałych poręczeń, tj. m.in. zabezpieczeń umów dotacji, udzielanych przez urzędy pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub doposażenie stanowiska pracy. Analiza danych statystycznych zawartych w tabeli 6 i 7 wskazuje na ograniczoną ofertę regionalnych funduszy w zakresie rodzajów zobowiązań przez nie poręczanych. Wadów przetargowych w 2018 r. udzielał jedynie Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (450 szt. o wartości 15 953 tys. zł). Z kolei poręczeń leasingów tylko Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (3 szt. o wartości 744 tys. zł). W 2018 r. żaden z kujawsko-pomorskich funduszy nie posiadał w swojej ofercie poręczeń należytego wykonania umowy, natomiast Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o. ograniczyły swoją działalność do pozostałych poręczeń³¹.

³¹ Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-poreczenia_2018_fin_ost.pdf

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

Tabela 6. Struktura poręczeń udzielanych przez fundusze poręczeniowe zlokalizowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2018r [liczba]

Fundusz	Kredyt inwestycyjny	Pożyczka inwestycyjna	Kredyt obrotowy	Pożyczka obrotowa	Leasing	Należyte wykonanie umowy	Wadia przetargowe	Pozostałe poręczenia
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych	0	1	1	1	0	0	0	12
Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	57
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	17	89	61	15	0	0	450	51
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych	16	53	73	8	3	0	0	175
Razem	33	143	135	24	3	0	450	295

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

Tabela 7. Struktura poręczeń udzielanych przez fundusze poręczeniowe zlokalizowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2018r [wartość w tys. zł.]

Fundusz	Kredyt Inwestycyjny	Pożyczka inwestycyjna	Kredyt obrotowy	Pożyczka Obrotowa	Leasing	Należyte wykonanie umowy	Wadia przetargowe	Pozostałe poręczenia
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych	0	20	14	11	0	0	0	186
Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	0	0	0	0	0	0	0	721
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	3 656	11 782	14 205	1 556	0	0	15 953	2 250
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych	3 575	2 555	14 965	268	744	0	0	4 487
Razem	7 231	14 357	29 184	1 835	744	0	15 953	7 644

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych

W 2018 r. kujawsko-pomorskie fundusze wypłaciły zaledwie 12 poręczeń, których wartość wynosiła 1,31 mln zł. Szkodowość portfela rozumiana jako wartość poręczeń wypłaconych do wartości poręczeń aktywnych wynosi ok. 0,8% i jest zbliżona do średniej krajowej. Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych nie wypłacił 2018r. żadnego poręczenia. Zaangażowanie kapitału poręczeniowego oraz liczba i wartość poręczeń wypłaconych w województwie kujawsko-pomorskim w 2018r. zaprezentowano w tabeli 8.

Tabela 8. Kapitał poręczeniowy oraz liczba i wartość poręczeń wypłaconych w województwie kujawsko-pomorskim w 2018 r.

Fundusz	Aktualne poręczenia/kapitału [w %]	Liczba poręczeń	Wartość poręczeń
Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych	73	0	0
Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe	109	1	84 000
Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych	171	4	535 000
Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych	301	7	674 000

Źródło: Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych

Dwa fundusze mające siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, tj. Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. oraz Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. regularnie poddawane są badaniu prowadzonym przez agencję ratingową. Analizie podlegają zarówno dane finansowe, wielkości kapitału, skala akcji poręczeniowej, współczynniki koncentracji poręczeń, poziom wypłat, jak również zasady tworzenia rezerw na ryzyko związane z udzielaniem poręczeń. Jak zaznacza agencja ratingowa EuroRating, prowadząca badania funduszy, raporty ratingowe mogą być stosowane przez banki akceptujące poręczenia tych funduszy do celów regulacyjnych w pełnym zakresie – w tym zarówno do obliczania wymogów kapitałowych dla poręczanych kredytów (zgodnie z

Rozporządzeniem CRR³²), jak również do ograniczania poziomu rezerw celowych tworzonych na poręczone kredyty (zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków)³³.

Główne cechy funduszy poręczeniowych działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego to:

- oferta zaadresowana jest do typowego, przeciętnego MŚP,
- fundusze dają możliwość wsparcia MŚP na każdym etapie rozwoju,
- fundusze oferują szeroki katalog wydatków kwalifikujących się do poręczenia,
- możliwość otrzymania zabezpieczenia w formie poręczenia wielu transakcji, w szczególności pożyczek, kredytów, leasingu, itp.,
- stosunkowo dobry dostęp (online) do informacji o warunkach produktów
- niska dynamika i aktywność funduszy pożyczkowych,
- niewielka liczba udzielanych poręczeń i niewielka kwota udzielonych poręczeń,
- ograniczona i mało urozmaicona oferta wsparcia wykorzystująca środki własne funduszy.

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz.UE.L 176/1 z 27.06.2013).

³³ Raport ratingowy, (2019), Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, Warszawa, EuroRating, s. 32.

Podsumowanie i wnioski końcowe

Fundusze poręczeniowe są Polsce młodymi, dynamicznie rozwijającymi się instytucjami, będącymi w fazie poszukiwania i kształtowania rozwiązań systemowych. W wielu przypadkach, efektywnie wypełniają lukę w dostępie MŚP do zewnętrznych źródeł finansowania, pomagając im w procesie uzyskania kredytów, leasingów lub pożyczek. Niezmiernie istotną rolę funduszy poręczeniowych może być także działalność w zakresie udzielania wadium przetargowych czy poręczenia należytego wykonania umowy.

Dostępne fundusze poręczeniowe w województwie kujawsko-pomorskim świadczą zróżnicowane usługi. Zróżnicowanie te można rozpatrywać zarówno pod względem podmiotowym (potencjalnych wnioskodawców), jak i przedmiotowym (typem finansowanych przedsięwzięć i transakcji). Sytuacja taka jest standardem na poziomie regionalnym, gdzie możliwe jest prowadzenie własnej polityki pieniężno-kredytowej. Realizacja polityki pieniężno-kredytowej regionu polega przede wszystkim na tworzeniu dostępu do preferencyjnych poręczeń dla MŚP ze strony krajowych, regionalnych i lokalnych instytucji finansowych.

Analizując funkcjonowanie funduszy poręczeniowych w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki 4 funduszy działających w województwie kujawsko-pomorskim nasuwają się następujące wnioski końcowe i rekomendacje:

- w celu zwiększenia efektywności i atrakcyjności funduszy poręczeniowych w województwie kujawsko-pomorskim niezbędne jest wypracowanie mechanizmów umożliwiających koordynację ich funkcjonowania. Niezbędne staje się zatem przygotowanie na poziomie samorządu województwa mechanizmu, który umożliwiłby kompleksową koordynację funkcjonowania regionalnego systemu instytucji wsparcia przedsiębiorczości, którego istotnym elementem są fundusze

poręczeniowe. System taki powinien umożliwić efektywniejsze dostosowanie oferty funduszy poręczeniowych do potrzeb i oczekiwań MŚP w regionie.

- fundusze poręczeniowe dysponują stosunkowo niewielkimi możliwościami finansowymi działania. Konieczne jest zatem stworzenie warunków do systemowego wsparcia i rozwoju samych funduszy poręczeniowych pod względem możliwości kapitałowych. Może się to odbywać poprzez przygotowywanie rozwiązań i instrumentów skierowanych do takich instytucji i uwzględnienie ich jako element szerszego programu wsparcia MŚP w województwie kujawsko-pomorskim (np. w ramach programu rozwoju). Dysponowanie przez fundusze poręczeniowe środkami UE jest stosunkowo krótkotrwałe. Ponadto, co istotne z punktu widzenia tworzenia oferty funduszy, obwarowane jest wieloma obostrzeniami i nie pozwala na samodzielne konstruowanie kompleksowej, długofalowej i stale dostępnej oferty. Własne kapitały funduszy poręczeniowych w chwili obecnej mogą być zbyt niskie, aby osiągnąć w tym zakresie odpowiedni efekt skali i zaspokoić istniejące potrzeby i oczekiwania MŚP.
- W przypadku funduszy funkcjonujących w województwie kujawsko-pomorskim szczególnie istotne są działania zmierzające do poszerzenia oferty. Jak wynika z analizy kierunków interwencji funduszy poręczeniowych w województwie kujawsko-pomorskim brak jest np. oferty funduszy dedykowanej bezpośrednio podwykonawcom. Podwykonawcy mogą jedynie korzystać z dostępnych produktów na zasadach ogólnych i to pod warunkiem, że spełnią odpowiednie wymogi podmiotowe i przedmiotowe. W przypadku konsorcjów podwykonawców fundusze wymagają dodatkowo, aby minimum jeden z przedsiębiorców wchodzących w skład konsorcjum prowadził działalność na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W ofercie funduszy działających w województwie kujawsko-pomorskim nie ma także instrumentów pozwalających na mitygację ryzyk związanych z realizacją kontraktów (np. pakietów poręczeń kontraktowych funduszy poręczeniowych obejmujących m.in. gwarancję należytego wykonania umowy, gwarancję usunięcia wad i usterek czy gwarancję zwrotu zaliczki).

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

- w celu zwiększenia jakości świadczonej oferty przez fundusze poręczeniowe potrzebna jest także stała ich promocja i reklama. Istniejące dziś kanały promocji i reklamy wymagają poprawy. W tym względzie poprawy wymaga także rozszerzenie informacji chociażby udzielanych przez strony www funduszy i systematyczne aktualizowanie informacji tam zawartych.

Literatura

1. Bednarz J., Gostomski E. (2008). Finansowanie działalności gospodarczej, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
2. Czekaj J., Dresler Z. (2001). Zarządzanie finansami przedsiębiorstw, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
3. Dowżycki A., Sobolewski H., Tłuchowski W. (2004). Restrukturyzacja, prywatyzacja i wycena przedsiębiorstwa, Poznań: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu.
4. Drehmann, M., Tsatsaronis K. (2014). The credit-to-GDP gap and countercyclical capital buffers: questions and answers. BIS Quarterly Review.
5. EC (2015). European semester thematic fiche: access to finance.
6. Edge, R. M., Meisenzahl R. R. (2011). The Unreliability of Credit-to-GDP Ratio Gaps in Real Time: Implications for Countercyclical Capital Buffer. International Journal of Central Banking December.
7. Fraser S. (2005). Finance for Small and Medium-Sized Enterprises. A Report on the 2004 UK Survey of SME Finances, Centre for Small and Medium-Sized Enterprises, Warwick Business School, University of Warwick.
8. Freel M. Carter S. Tagg S. Masson C. (2012). The latent demand for bank debt: characterizing “discouraged borrowers”, Small Business Economics, No 38.
9. GUS (2008). Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2006 roku. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
10. Hart D.M. (2003). The Emergence of Entrepreneurship Policy. Cambridge: Cambridge University Press.
11. Hryniewicka M., (2014), Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dla przedsiębiorstw, Myśl Ekonomiczna i Polityczna. Nr 2.

12. Hyytinen A., Pajarinen M. (2008). Opacity of young businesses: Evidence from rating disagreements, *Journal of Banking and Finance* No 32.
13. KSFP (2018). Raport o stanie funduszy poręczeń kredytowych w Polsce – stan na 31 grudnia 2018 roku. Warszawa: Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych.
14. Leszczyński Z. Skowronek- Mielczarek A., (2004). Analiza ekonomiczno-finansowa firmy, Wydawnictwo PWE, Warszawa.
15. Michalak A. (2007). Finansowanie inwestycji w teorii i praktyce, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
16. Michalski G. (2013). Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
17. NBP, Sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw (kolejne edycje), www.nbp.pl
18. OECD (2015). Financing SMEs and Entrepreneurs 2015: An OECD Scoreboard. OECD Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors.
19. OECD (2015). Draft G20/OECD high-level principles on SME financing. OECD, Centre for Entrepreneurship, SMEs and Local Development.
20. OECD (2015). New Approaches to SME and Entrepreneurship Financing: Broadening the Range of Instruments.
21. OECD (2007). Framework for the Evaluation of SME and Entrepreneurship Policies and Programmes. OECD.
22. Pastusiak R. (2010). Przedsiębiorstwo na rynku kapitałowym, Warszawa: Wydawnictwo CeDeWu.
23. Petersen M. A., Rajan R. G. (1994). The Benefits of Lending Relationships: Evidence from Small Business Data, *The Journal of Finance*, Vol.49, No 1.
24. Petersen M. A., Rajan R. G. (1995). The Effect of Credit Competition on Lending Relationships, *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 110, No 2.
25. Próchniak J., (2010), Ocena działalności systemu funduszy poręczeń kredytowych w Polsce, „*Oeconomia Copernicana*”, Nr 1.
26. Raport ratingowy, (2019), Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu, Warszawa, EuroRating.

27. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz.UE.L 176/1 z 27.06.2013).
28. Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2018 r. https://ksfp.org.pl/wp-content/uploads/2019/08/Raport-_poreczenia_2018_fin_ost.pdf
29. Sawicka A., Tymoczko I. (2014). Dlaczego polskie przedsiębiorstwa nie korzystają z kredytu? Zjawisko zniechęconego kredyto(nie)biorcy. „Materiały i Studia”, NBP 310.
30. Sułkowski R. (2009). Ocena wsparcia MSP przez fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, Zarządzanie Publiczne, nr 2(8).
31. Szczęsny W. (2003). Finanse firmy. Jak zarządzać kapitałem, Wydawnictwo: C.H. Beck, Warszawa.
32. Szewc W., Zieleń S. (2006). Leasing w świetle prawa cywilnego i podatkowego, Wydawnictwo: Difin, Warszawa.
33. Tymoczko I., Pawłowska M. (2007). Uwarunkowania dostępności kredytu bankowego – analiza polskiego rynku, Bank i Kredyt, nr 6.
34. Udell G.F. (2002). Small business credit availability and relationship lending: The importance of bank organizational structure, The Economic Journal, No 112.
35. Webster L. (1991). World Bank Lending for Small and Medium Enterprises, World Bank Discussion Papers, nr 113, World Bank.
36. Wehinger, G. (2014). SMEs and the credit crunch: Current financing difficulties, policy measures and a review of literature. OECD Journal: Financial Market Trends 2013/2.

Strony www

37. http://www.bip.bfpk.bydgoszcz.pl/show_page.php?id=23 [dostęp: 14.09.2019].
38. http://www.tfpk.pl/bip_8_Informacje_ogolne.html [dostęp: 14.09.2019].
39. <http://gpk.grudziadz.pl/> [dostęp: 14.09.2019].
40. <https://kpfpk.pl/> [dostęp: 10.09.2019].

Projekt „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” finansowany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach Programu Gospostrateg.

41. <http://bip.fpk.kpsi.pl/index.php?id=221> [dostęp: 10.09.2019].